

До спеціалізованої вченої ради Д 08.727.02
Дніпровського державного університету
внутрішніх справ

ВІДГУК

опонента – доктора юридичних наук, професора
Конопельського Віктора Ярославовича
на дисертацію Христової Юлії Вікторівни на тему:
«Кримінологічний захист правосуддя в Україні підрозділами
Національної поліції: механізм забезпечення і протидія криміногенним
впливам», поданої на захист до спеціалізованої вченої ради Д 08.727.02
Дніпровського державного університету внутрішніх справ на здобуття
наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.08. –
кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Вивчення рукопису дисертації, реферату та публікацій Христової Ю.В. дозволяє стверджувати, що актуальність теми насамперед визначається тим, що для України наразі співпали дві значимі групи пріоритетних завдань: перша пов'язана з курсом держави на євроінтеграцію, який виніс на порядок денний нагальну потребу проведення судової реформи; друга стосується забезпечення захисту правосуддя в особливих умовах правового режиму воєнного стану та деокупації територій України, що покладає на суб'єкти, які уповноважені здійснювати цю кримінологічну функцію, додаткове навантаження та потребує впровадження дієвих і узгоджених заходів підрозділами Національної поліції.

Зокрема, рівень облікованих кримінальних правопорушень проти правосуддя, що становлять загрозу для його безпеки, у період з 2013 р. по 2019 р. мав тенденцію до зростання (у 2013 р. – 166, у 2019 р. – 565 (+240%)), з 2020 р. по 2022 р., – до зниження (у 2020 р. – 404, у 2022 р. – 173 (-57%)), а в умовах правового режиму воєнного стану, – знову до зростання (у 2025 р. – 325 (+88%)). У їх структурі переважають втручання в діяльність судових органів (30%) та захисника чи представника особи (27%), за результатами досудового розслідування яких до суду з обвинувальним висновком було направлено лише 13 кримінальних проваджень, порушених за ст. 376 КК України та 2 кримінальні провадження за ст. 397 КК України.

376 КК України та 2

Дніпровський державний університет внутрішніх справ	
Вх. №	2025 р.
Основний док.	10
Додаток	-

Також про посилення ролі Національної поліції в механізмі забезпечення кримінологічного захисту правосуддя в умовах правового режиму воєнного стану в Україні свідчить надання їй екстраординарних функцій на деокупованих територіях щодо проведення стабілізаційних заходів, а також темпоральних повноважень здійснювати конвоювання осіб, затриманих за підозрою в учиненні кримінального правопорушення, узятих під варту, обвинувачених або засуджених до позбавлення волі, а також охороняти їх у залі суду, розмінування, що має оперативний характер, у частині виявлення, знешкодження та знищення вибухонебезпечних предметів, щодо яких є підстави вважати, що вони є предметами, знаряддями чи засобами вчинення адміністративних або кримінальних правопорушень, а також техніко-криміналістичне забезпечення огляду місця події, в тому числі пов'язаної з пожежами, та спеціальні вибухотехнічні роботи за фактами скоєння вибухів. надходження повідомлень про виявлення підозрілих вибухонебезпечних предметів, загрозу вибуху; стрімке збільшення кількості неправдивих повідомлень про замінування будівель органів та установ системи правосуддя (у 2021 р. – 0; у 2025 р. – понад 4700), що становить потенційну загрозу як для суддів, так і для учасників судового процесу, а також факти скоєння вибухів або погроз підірвати вибухові пристрої чи боєприпаси в органах і установах системи правосуддя.

Наведені обставини обумовлюють актуальність теми даного дисертаційного дослідження, його наукову, теоретичну і практичну значущість для підрозділів Національної поліції та інших правоохоронних органів України.

Ступінь достовірності та обґрунтованості сформульованих у дисертації наукових положень, висновків та рекомендацій. Дисертаційне дослідження Христової Ю.В. виконане на високому науковому та методологічному рівні, про що свідчать завдання дослідження, методологія роботи, її науковий інструментарій, які є обґрунтованими з огляду вимог до наукового дослідження такого роду.

Ознайомлення з дисертацією, її рефератом та списком публікацій, дає підстави стверджувати, що робота містить необхідні компоненти для такого

дослідження, а саме: правильно визначені методологічні засади дослідження, ретельний аналіз більшості здобутків попередніх дослідників цієї та суміжної проблематики, звернення до аналізу зарубіжного досвіду та міжнародних стандартів у цій сфері.

Правильне розуміння об'єкта та предмета дослідження дозволило авторці зробити виклад своєї наукової ідеї цілісним, обґрунтованим і зрозумілим. Аналіз змісту дисертації Христової Ю.В. свідчить про те, що сформульовані мета і завдання дослідження повною мірою досягнуті. Дисертанткою забезпечено цілком раціональна структура дослідження, пов'язана з метою і завданнями, які були поставлені здобувачем, предметом та об'єктом дослідження.

Під час дисертаційного дослідження було використано широкий спектр загальнофілософських, загальнонаукових, логічний і спеціально-юридичних методів та прийомів пізнання. (діалектичний метод, логічні методи аналізу та синтезу, дедукції та індукції, абстрагування, системно-структурний, спеціально-юридичний, компаративістський, моделювання, соціологічні методи (вибіркове опитування, вивчення документів) і статистичні методи, а також системний і синергетичний методологічний підходи.

За результатами оцінки праксеологічного аспекту дослідження слід погодитись із наведеною авторкою у дисертації інформацією про можливі сфери впровадження результатів дослідження. Зокрема, у: науково-дослідній роботі – при проведенні наукових досліджень, спрямованих на подальшу розробку проблем кримінологічного захисту правосуддя в Україні підрозділами Національної поліції у наукову діяльність Дніпровського державного університету внутрішніх справ (акт впровадження № 247/205 НД від 30 червня 2025 року); правотворчості – при запровадженні міжнародних стандартів та засад протидії криміногенним впливам на правосуддя в Україні; правозастосовній діяльності – для розроблення й удосконалення системи протидії кримінальним правопорушенням проти правосуддя підрозділами Національної поліції спільно з іншими суб'єктами забезпечення захисту правосуддя (акт впровадження у практичну діяльність Служби Судової

охорони України від 31 березня 2023 р.; акт впровадження у практичну діяльність Головного слідчого управління Національної поліції України від 28 листопада 2025 р. №114783-2025); освітньому процесі – при викладанні навчальних дисциплін: «Кримінологія», «Кримінальне право», «Актуальні проблеми кримінології», «Актуальні проблеми застосування кримінального законодавства» в закладах вищої освіти (акт впровадження в освітній процес Дніпровського державного університету внутрішніх справ № 1/07-2025 р. від 16 липня 2025 року).

Достовірність положень дисертації, в яких конкретизовано наукову новизну, забезпечується також обґрунтованими посиланнями авторки на наукові праці як українських, так і зарубіжних науковців, а також використанням широкої джерельної бази (588 найменувань). Зокрема, звернення дисертантки до попередніх наукових досліджень окремих питань кримінологічного захисту правосуддя в Україні надало можливість прослідкувати процес наукового супроводження становлення та розвитку системи суб'єктів, а також нормативно-правового забезпечення протидії кримінальним правопорушенням проти правосуддя в умовах судової реформи, розробленням проєкту нового Кримінального кодексу України, ратифікації Україною Римського статуту, законодавчих змін у сфері функціонування судової системи України.

Мета дослідження чітко корелює зі змістом роботи та послідовно реалізується через усі структурні елементи. Дисертантка не обмежується констатацією загальних тенденцій у сфері кримінологічного захисту правосуддя в Україні, а пропонує конкретні шляхи удосконалення механізму його забезпечення та протидії криміногенним впливам. Авторка логічно інтегрує теоретичні напрацювання з емпіричними даними, що надало дослідженню не лише наукового, а й прикладного характеру.

Дисертація складається з анотації, п'яти розділів, які містять дев'ятнадцять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Зміст дисертації викладено структуровано, логічно та послідовно. Загальний обсяг дисертації становить 482 сторінки, з яких основного тексту – 347

сторінок. Список використаних джерел налічує 588 найменувань і займає 70 сторінок, 7 додатків розміщено на 37-и сторінках. Таким чином, її обсяг та структура відповідають нормативно визначеним вимогам.

Змістом роботи є послідовний авторський опис та характеристика ходу опрацювання предмету дослідження.

Розділ 1 «Методологічні засади та стан наукової розробленості проблеми кримінологічного захисту правосуддя» складається з чотирьох підрозділів, в яких визначено методологічні засади дослідження проблем кримінологічного захисту правосуддя, досліджено стан наукової розробленості проблем кримінологічного захисту правосуддя в Україні, проаналізовано зарубіжний досвід кримінологічного захисту правосуддя та міжнародні стандарти забезпечення безпеки правосуддя.

Розділ 2 «Стан кримінологічного захисту правосуддя в Україні» складається з чотирьох підрозділів, в яких проаналізовано кількісно-якісні показники кримінальних правопорушень проти правосуддя за період 2013–2025 рр, охарактеризовано детермінанти криміналізації правосуддя, в тому числі в сучасних умовах правового режиму воєнного стану, визначено види і форми криміногенних впливів на правосуддя, а також надано оцінку наслідкам криміногенних впливів на безпеку правосуддя.

Розділ 3 «Механізм забезпечення кримінологічного захисту правосуддя в Україні Національною поліцією» складається з чотирьох підрозділів, в яких з'ясовано поняття і структуру такого механізму; охарактеризовано його об'єкти і рівні, форми і методи забезпечення, а також систему суб'єктів кримінологічного захисту правосуддя.

Розділ 4 «Протидія криміногенним впливам на правосуддя в Україні Національною поліцією» складається з чотирьох підрозділів, в яких проаналізовано систему протидії криміногенним впливам на правосуддя; загальні та спеціальні заходи протидії криміногенним впливам на правосуддя, а також концептуальні основи протидії кримінальним правопорушенням проти правосуддя.

Розділ 5 «Кримінологічне забезпечення протидії кримінальним

правопорушенням проти правосуддя в Україні Національною поліцією» складається з трьох підрозділів, у яких досліджуються нормативно-правове, організаційне, інформаційно-аналітичне та науково-методичне забезпечення протидії кримінальним правопорушенням проти правосуддя.

Дисертаційну роботу Христової Ю.В. завершують логічні і аргументовані висновки, в яких за результатами дослідження сформульовано низку положень теоретико-методологічного характеру, а також пропозицій та рекомендацій, що мають важливе значення для вдосконалення положень кримінологічної науки та кримінального права. Зокрема, наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення наукової проблеми – розробки механізму забезпечення кримінологічного захисту правосуддя в Україні підрозділами Національної поліції та протидії криміногенним впливам.

Повнота викладення наукових результатів в опублікованих працях дисертантки. Основні положення і висновки дисертаційного дослідження викладені Христовою Ю.В. у достатній кількості наукових публікацій, що відповідають темі дослідження (31 наукова публікація, з яких 17 опубліковано у фахових виданнях України з юридичних наук, 4 – у наукових періодичних виданнях іноземних держав, включених до баз даних Scopus та Web of Science, та 10 тезах доповідей на науково-практичних конференціях різного рівня).

Реферат дисертації відображає основні положення дисертації.

Наукова новизна положень і висновків дисертації. Ознайомлення зі змістом дисертації Христової Ю.В. надає підстави для констатації, що вона дійсно є першим оригінальним і комплексним дослідженням актуальної для кримінологічної науки теми – механізму забезпечення кримінологічного захисту правосуддя в Україні підрозділами Національної поліції та протидії криміногенним впливам.

Положення наукової новизни дисертації коректно сформульовані та цілком обґрунтовано, їх слід вважати такими, що є новими, оскільки вони містять низку невисвітлених юридичною наукою проблем, розв'язання яких дозволить удосконалити діяльність уповноважених суб'єктів, насамперед Національної поліції, у сфері кримінологічного захисту правосуддя в Україні.

Дискусійні положення дисертаційної роботи та зауваження. Надаючи загальну позитивну оцінку результатам дисертаційного дослідження Христової Ю.В., варто звернути увагу дисертантки на окремі дискусійні положення, які містяться у тексті роботи:

1. У підрозділі 4.3. *«Спеціальні заходи протидії криміногенним впливам на правосуддя»* автором запропоновано створити у Службі судової охорони нові оперативні підрозділи (оперативні, оперативної служби, оперативно-технічні) та уповноважити їх здійснювати оперативно-розшукову діяльність для з метою запобігання загрозам особистій безпеці суддів, членів їх сімей, працівників суду (С. 321). Разом з цим, оперативно-розшукову діяльність вже уповноважені здійснювати оперативні підрозділи інших спеціальних суб'єктів кримінологічного захисту правосуддя (Національної поліції, Державного бюро розслідувань, Служби безпеки України, Управління державної охорони України, Національного антикорупційного бюро України). Відтак пропозиція автора потребує більш детальної аргументації, що дозволить оцінити їхню роль та ефективність (на перспективу) у протидії криміногенним впливам на правосуддя.

2. У підрозділі 5.1. *«Нормативно-правове забезпечення протидії кримінальним правопорушенням проти правосуддя»* авторка запропонувала передбачити адміністративну відповідальність за образу співробітника Служби судової охорони під час виконання службових обов'язків, злісну непокору та публічні заклики до невиконання його законних вимог. Водночас вона не висловлює пропозицій щодо удосконалення кримінально-правової кваліфікації опору співробітнику Служби судової охорони під час виконання ним службових обов'язків.

3. Окрема увага в роботі приділена формуванню концепції протидії кримінальним правопорушенням проти правосуддя на середньостроковий період (до 2030 року), до розробки якої, окрім інших суб'єктів, залучається МВС України (Національну поліцію), Служба судової охорони. Щодо МВС України, то враховуючи його повноваження щодо розробки державних стратегічних документів в правоохоронній сфері, зокрема Стратегії громадської

безпеки та цивільного захисту України, що вбачається з Закону України «Про національну безпеку України», цілком є обґрунтованим. Проте, що стосується повноважень Служби судової охорони у формуванні або прийнятті участі у формуванні таких документів, то на сьогодні це не знайшло свого закріплення певною мірою у чинному законодавстві. І хоча Служба судової охорони відповідно до ст. 21-1 Закону України «Про національну безпеку України» віднесено до складових сектору безпеки її повноваження щодо участі у підготовці проекту Стратегії громадської безпеки та цивільного захисту України – не визначені. У зв'язку з цим, автору при дослідженні питання нормативно-правового забезпечення *протидії кримінальним правопорушенням проти правосуддя (підрозділ 5.1)* слід було дослідити доцільність внесення змін та доповнень до ст. 29 Закону України «Про національну безпеку України» в частині розширення переліку суб'єктів, які залучаються до формування проєкту стратегічних документів з забезпечення громадської безпеки. Дані документи можуть включати в себе і питання забезпечення громадського порядку в судах, органах та установах системи правосуддя.

4. У розділі 3 «Механізм забезпечення кримінологічного захисту правосуддя в Україні Національною поліцією» авторка ґрунтовно розкриває поняття і всі складові елементи структури такого механізму; надає характеристику його об'єктам і рівням, формам і методам забезпечення, розглядає систему загальних і спеціальних суб'єктів кримінологічного захисту правосуддя в Україні. Разом з цим, дисертантці бажано уточнити хто з усіх виокремлених спеціальних суб'єктів більше додас зусиль для реалізації механізму забезпечення кримінологічного захисту правосуддя. Також окрім зазначених автором у тексті дисертації заходів, які здійснюються підрозділи Національної поліції, доцільно вказати які ще заходи ними здійснюються в сучасних умовах правового режиму воєнного стану чи можуть здійснюватися.

5. У підрозділі 4.3. «Спеціальні заходи протидії криміногенним впливам на правосуддя» авторка характеризує зміст цих заходів, а також роль кожного спеціального суб'єкта, недостатньо розкриває питання заходів протидії кримінальним правопорушенням проти правосуддя оперативними

підрозділами Національної поліції.

Однак висловлені вище критичні зауваження та рекомендації мають дискусійний характер та суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку рецензованої дисертації, яка має науково-теоретичне та практичне значення.

Відсутність порушення академічної доброчесності. Дисертація є самостійним науковим дослідженням, в якій відображені власні ідеї і напрацювання автора, що дозволило вирішити поставлені у роботі завдання та досягти його мети. Робота містить теоретичні положення і висновки, сформульовані дисертанткою особисто. Використані в дисертаційному дослідженні ідеї і положення науковців мають відповідні посилання.

Загальний висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам. Дисертація Христової Ю.В. на тему «Кримінологічний захист правосуддя в Україні підрозділами Національної поліції: механізм забезпечення і протидія криміногенним впливам» є самостійною та завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій містяться наукові положення та науково обґрунтовані результати для кримінологічної та кримінально-правової науки щодо удосконалення механізму забезпечення кримінологічного захисту правосуддя в Україні підрозділами Національної поліції та протидії криміногенним впливам, що розв'язують важливу науково-прикладну проблему.

Дисертація відповідає спеціальності 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право, та Вимогам до оформлення дисертацій, затверджених наказом МОН України від 12.01.2017 № 40 (зі змінами, внесеними відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України від 31.05.2019 № 759).

За актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація відповідає вимогам пп. 7–9 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року № 1197, а її авторка Христова Юлія Вікторівна – за результатами публічного захисту заслуговує на присудження наукового ступеня доктора

юридичних наук за спеціальністю 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право.

Опонент-

завідувач кафедри
кримінального права та кримінології
Одеського державного університету
внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор

Віктор КОНОПЕЛЬСЬКИЙ

Погоджено:

Перший проректор Одеського державного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор

Максим КОРНІЄНКО

